

LUND UNIVERSITY

Hur står det till med den fackliga organisationsgraden?

Kjellberg, Anders

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Kjellberg, A. (2020). *Hur står det till med den fackliga organisationsgraden?*. Hur står det till med den fackliga organisationsgraden?, Stockholm, Sverige.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Seminarium Sveriges A-kassor,
Stockholms stadsmuseum 5 februari 2020

Hur står det till med den fackliga organisationsgraden?

Anders Kjellberg

Sociologiska institutionen, Lunds universitet

**SVERIGES
A-KASSOR**

LUND UNIVERSITY
Faculty of Social Sciences

Facklig organisationsgrad för löntagare i 18 länder 2000–2018 (procent)

* Förändring i procentenheter (pe) mellan år 2000 och senast tillgängliga data. ** Förändring i procent (%).

	2000	2005	2006	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2000- senaste*	%**
Sverige	81	78	77	71	70	70	70	69	69	69	68	-13 pe	-16%
Finland	76	71	71	70	70	68	68	66	65	62	60	-16 pe	-21%
Danmark (1)	75	72	69	69	69	69	68	64	63	63	64	-11 pe	-15%
Danmark (2)	72	68	65	62	60	60	58	55	53	53	53	-19 pe	-26%
Belgien	56	54	55	54	55	55	54	54	53	52	50	-6 pe	-11%
Norge	53	53	50	49	49	49	49	49	49	49	49	-4 pe	-8%
Italien	34	33	33	36	36	37	36	36	34	34	34	0 pe	0%
Storbritannien	30	29	28	27	26	26	25	25	24	23	23	-7 pe	-23%
Tyskland	25	22	21	19	18	18	18	18	17	17	17	-8 pe	-32%
Nederländerna	23	21	20	19	19	18	18	18	17	17	16	-7 pe	-30%
Japan	21	19	18	19	18	18	18	17	17	17	17	-4 pe	-19%
Australien	25		20	18	18	17	15		15		14	-11 pe	-44%
Slovakien	32	23	21	15	14	13	13	12	11			-21 pe	-66%
Lettland	21		18	15	13	13	13	13	12	12	12	-9 pe	-43%
Polen	25	26	19	18	15				13			-12 pe	-48%
USA	13	12	12	12	11	11	11	11	11	11	11	-2 pe	-15%
Sydkorea	12	10	10	10	10	10	10	10	10	11		-1 pe	-5%
Frankrike	10	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	-1 pe	-10%
Turkiet	16			11		6	7	8	8	9	9	-7 pe	-44%

Facklig organisationsgrad i olika länder och i Sverige

* Förändring i procentenheter (pe) mellan år 2000 och senast tillgängliga data.

** Förändring i procent (%).

Snedstreck (/) markerar brott i serie. Danmark inkluderar arbetslösa.

Sverige har tillsammans med Finland och Danmark (och Island) världsrekord i facklig anslutning. Gemensamt för dessa länder är bland annat Gent-systemet, dvs **statsunderstödda fackliga a-kassor**. I Norge förstatligades arbetslöshetsförsäkringen 1938. Internationellt sett är den fackliga organisationsgraden hög i samtliga nordiska länder samt Belgien, som också har en sorts Gent-system.

I Sverige, Finland och Danmark har den fackliga organisationsgraden sjunkit ganska mycket sedan 1993. Delvis beror det på förändringar av a-kassesystemen:

- Tillväxten av en **fristående a-kassa** i Finland,
- Förändrad lagstiftning i Danmark som möjliggjort framväxten av **alternativa, tvärgående a-kassor**.
- I Sverige **höjdes a-kasseavgifterna kraftigt 1 januari 2007** (återställdes 1 januari 2014 till ungefär samma nivå som före 2007). Höjningen och differentieringen av avgiften efter arbetslösheten inom varje kassa drabbade främst LO-kassorna och LO-facken, men även tjänstemannakassorna och tjänstemannafacken förlorade många medlemmar innan utvecklingen vände. Sammanlagt förlorade facken 245 000 medlemmar under åren 2007-2008 och a-kassorna ca 400 000. Enbart LO-förbunden tappade ca 180 000 medlemmar.

Idag har tjänstemännen en klart högre facklig organisationsgrad än arbetarna i Sverige. År 2006 var 77 procent av såväl arbetarna som tjänstemännen med i facket. År 2018 var 60 procent av arbetarna medlem i en fackförening jämfört med 73 procent av tjänstemännen. I privat sektor var 74 procent av arbetarna med i facket 2006 mot 69 procent av tjänstemännen. Tolv år senare var tjänstemännen mer välorganiserade än arbetarna i privat sektor: 67 respektive 57 procent.

Facklig organisationsgrad i Sverige för arbetare och tjänstemän per bransch

Sverige	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2018	2006-2018
A. ARBETARE												
Industri mm	84	81	81	81	79	78	78	77	76	76	73	-11
Byggverksamhet	81	77	73	73	71	69	69	68	67	65	63	-18
Handel	64	61	57	56	57	56	56	56	53	52	52	-12
Privat service exklusive handel	67	62	58	57	57	55	55	54	54	51	49	-18
Summa privat service	66	62	58	56	57	55	55	54	53	51	50	-16
Summa privat sektor	74	70	67	66	65	64	63	62	61	59	57	-17
Offentlig sektor	87	85	83	82	83	80	80	79	77	77	71	-16
Båda sektorerna	77	74	71	70	69	67	67	66	64	63	60	-17
B. TJÄNSTEMÄN												
Industri mm	80	76	75	76	77	78	79	80	79	80	78	-2
Handel	62	59	56	58	61	59	60	61	63	64	65	+3
Privat service exklusive handel	66	63	61	63	63	64	65	65	66	66	65	-1
Summa privat service	65	62	60	62	63	63	64	65	65	66	65	0
Summa privat sektor	69	65	63	65	65	65	67	67	68	68	67	-2
Offentlig sektor	89	86	85	85	86	85	84	84	84	83	82	-7
Båda sektorerna	77	73	72	72	73	73	73	73	74	74	73	-4

Varför har arbetarnas fackliga organisationsgrad minskat betydligt mer än tjänstemännens? (1)

- **A-kasseavgifterna** höjdes i allmänhet mer för arbetarna än för tjänstemännen och förblev väsentligt högre under sjuårsperioden 2007-2013 med förhöjda avgifter. Det markerades ytterligare av den sedan juli 2008 efter arbetslösheten i varje kassa skärpta avgiftsdifferentieringen och av att arbetslösheten i spåren av finanskrisen var betydligt högre bland arbetare än bland tjänstemän.
- **Fackliga inkomstförsäkringar*** har inte varit lika utbredda som på tjänstemannasidan och är inte heller lika förmånliga som för tjänstemännen eftersom tjänstemännens inkomster i allmänhet är högre än arbetarnas.
- LO-facken har högre **medlemsavgifter** än tjänstemannafacken.
- Högre andel **tidsbegränsat anställda** och **deltidsanställda** bland arbetare än bland tjänstemän samt högre andel **ungdomar** och **utrikes födda** av vilka många anlät under senare år. Detta gör arbetare mer svårorganiserade.

* Jayeon Lindellee (2018) *Beyond Retrenchment. The Multi-Pillarization of Unemployment Provision in Sweden*. Lund Dissertations in Social Work 54:

http://portal.research.lu.se/portal/files/53825984/Beyond_Retrenchment_Multi_Pillarization_of_Unemployment_Benefit_Provision_in_Sweden.pdf

Varför har arbetarnas fackliga organisationsgrad minskat betydligt mer än tjänstemännens? (2)

- En högre andel av tjänstemännen än av arbetarna är anställda i **offentlig sektor**. Inom staten är skillnaden extremt stor: 14 500 arbetare och 262 500 tjänstemän 16-64 år 2018 (exklusive heltidsstuderande som arbetar). Det främjar en hög facklig anslutning bland tjänstemännen. Å andra sidan sjönk de offentliganställda tjänstemännens organisationsgrad mer än de privatanställdas under perioden 2006-2016 (med sju respektive en procentenhet). Men den sjönk inte lika mycket som de offentliganställda arbetarnas (minus 13 enheter 2006-2016 och ytterligare tre enheter 2016-2018). En förändring av arbetskraftens sammansättning av betydelse för organisationsgradens utveckling hos arbetare och tjänstemän är att mellan 2006 och 2018 minskade antalet offentliganställda arbetare från 457 300 till 370 200, samtidigt som antalet offentliganställda tjänstemännen ökade från 831 000 till 1 020 500. Viktigare var att andelen offentliganställda arbetare minskade mer (från 27,6 procent av arbetarna 2006 till 23,7 procent 2018) än andelen offentliganställda tjänstemän (från 40,0 till 38,6 procent av tjänstemännen) (16-64 år exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna).
- Akademikerfacken gynnas av att de samtidigt är **professionsföreningar** om än i avtagande utsträckning till följd av sammanslagningar och breddad medlemsrekrytering (jfr Jusek (tidigare Juristförbundet) + Civilekonomerna = Akavia). **Studentmedlemskap** är en väg in i facket.

A-kassornas och fackens organisationsgrad 2005-2019 (16-64 år)

	2005	2006	2007	2008	2010	2013	2014	2017	2018	2019	2006-2008	2006-2018
A-kassor (arbetskraften)	84	83	72	70	71	70	71	70	70	70	-13	-13
Löntagarkassor* (inkl. arbetslösa)	89	87	76	74	75	74	75	74	74	74	-13	-13
Fackföreningar** (endast anställda)	78	77	73	71	71	70	70	69	68	-	-6	-9

* Arbetslösa i företagarkassorna (enligt Arbetsförmedlingens statistik) har subtraherats från totala antalet arbetslösa (AKU 16-64 år). Fackliga a-kassor + Alfa-kassan (för år 2019 har antalet som överfördes till Unionens a-kassa från Svensk Handels a-kassa uppskattats till ca 10.000 personer). A-kassornas organisationsgrad avser slutet av respektive år.

** Anställda årsmedeltal 16-64 år (dvs arbetslösa exkluderade). Exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna.

Källor: AKU Grundtabeller (16-64 år), AKU Tilläggstabeller (SCB), SCB:s statistikdatabas, Arbetsförmedlingens statistik över arbetslösa i a-kassorna, IAF:s statistik över a-kassornas medlemsutveckling samt medlemsuppgifter från de fackliga organisationerna. Se vidare Anders Kjellberg *Kollektivavtalens tackningsgrad samt organisationsgraden hos arbetsgivarförbund och fackförbund*. Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. Research Reports 2019:1, Department of Sociology, Lund University. [https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/kollektivavtalens-tackningsgrad-samt-organisationsgraden-hos-arbetsgivarfoerbund-och-fackfoerbund\(384bb031-c144-442b-a02b-44099819d605\).html](https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/kollektivavtalens-tackningsgrad-samt-organisationsgraden-hos-arbetsgivarfoerbund-och-fackfoerbund(384bb031-c144-442b-a02b-44099819d605).html)

Angående a-kassornas organisationsgrad (löntagare) tillhör en hel del individer enbart a-kassan ("direktanslutna") och inte facket (ca 20% av medlemmarna i de fackliga a-kassorna + Alfa-kassan 2015) – se Kjellberg *Växande avgiftsskillnader...*, tabell 1. Å andra sidan är inte alla fackmedlemmar med i en a-kassa.

Störst minskning mellan 2013 och 2018 (efter 2013 var a-kasseavgifterna inte längre förhöjda). Del 1:

- **Arbetare i kategorin "övriga privata tjänster" (O-U)** (143 000 yrkesverksamma 2013, 139 500 2018): från 58 till 50 procent = minus åtta procentenheter

För arbetare omfattar **"Övriga privata tjänster"** (O-U i SNI 2007) i privat regi driven hälso- och sjukvård, vård och omsorg, dagbarnvård, hemtjänst, personliga assistenter, reparation av datorer och hushållsartiklar, tvätterier, **hår- och skönhetsvård, förvärvsarbete i hushåll** mm.

- **Offentliganställda arbetare** (391 800 yrkesverksamma 2013, 370 200 2018): från 79 till 71 procent = minus åtta procentenheter
- **Transportarbetare (H)** (142 600 yrkesverksamma 2013, 137 600 2018): från 63 till 58 procent = minus fem procentenheter

Näringsgrenen H **"Transport och magasinering"** omfattar inom privat sektor arbetare i järnvägsföretag, buss-, **taxi-** och lastbilstrafik, **flyttfirmor**, sjöfart, luftfart, magasinering, hamnar, post, **budbilsföretag**, tidningsdistribution mm.

- **Byggnadsarbetare (F)** (168 000 yrkesverksamma 2013, 185 100 2018): från 68 till 63 procent = minus fem procentenheter (som synes steg antalet byggnadsarbetare mellan 2013 och 2018)
- **Arbetare inom industri mm (A-E)** (313 500 yrkesverksamma 2013, 278 600 2018): från 77 till 73 procent = minus fyra procentenheter

Störst minskning mellan 2013 och 2018 Del 2, samt störst ökning:

- **Arbetare inom handeln (G)** (228 700 yrkesverksamma 2013, 219 900 2018): från 56 till 52 procent = minus fyra procentenheter
- **Arbetare inom företagstjänster mm (L-N)** (127 300 yrkesverksamma 2013, 134 400 2018): från 54 till 50 procent = minus fyra procentenheter

För arbetare omfattar **Företagstjänster mm (L-N)** fastighetsverksamhet, fastighetservice, grafisk design, bemannings- och uthyrningsverksamhet, säkerhetstjänster, lokalvård mm.

- **Tjänstemän inom kommunal sektor** (620 300 yrkesverksamma 2013, 758 000 2018): från 85 till 82 procent = minus tre procentenheter

Störst ökning mellan 2013 och 2018:

Tjänstemän inom handeln (G) (207 200 yrkesverksamma 2013, 241 300 2018): från 61 till 65 procent = plus fyra procentenheter

Facklig organisationsgrad för inrikes och utrikes födda arbetare 2013-2018: del 1

Bransch	Födelseland	2013	2018	2013-2018
Offentlig sektor	Inrikes	80	75	-5
	Utrikes	73	61	-12
	Differens	7	14	7
”Övriga privata tjänster” (O-U)	Inrikes	57	53	-4
	Utrikes	59	43	-16
	Differens	-2	10	12
Företagstjänster mm (L-N)	Inrikes	55	57	+2
	Utrikes	52	39	-13
	Differens	3	18	15
Handel (G)	Inrikes	56	54	-2
	Utrikes	56	43	-13
	Differens	0	11	11
Transport (H)	Inrikes	56	63	+7
	Utrikes	58	48	-10
	Differens	-2	15	17
Hotell & Restaurang (I)	Inrikes	27	33	+6
	Utrikes	35	29	-6
	Differens	-8	4	12

Facklig organisationsgrad för inrikes och utrikes födda arbetare 2013-2018: del 2

Bransch	Födelseland	2013	2018	2013-2018
Industri mm (A-E)	Inrikes	78	74	-4
	Utrikes	73	67	-6
	Differens	5	7	2
Bygg (F)	Inrikes	71	66	-5
	Utrikes	47	46	-1
	Differens	24	20	-1
Privat sektor totalt	Inrikes	64	61	-3
	Utrikes	56	46	-10
	Differens	8	15	7
Arbetare totalt	Inrikes	67	64	-3
	Utrikes	60	50	-10
	Differens	7	14	7

Kommentar: Nedgången efter år 2013 (sista året med förhöjda a-kasseavgifter) var tre gånger större bland utrikes än bland inrikes födda arbetare. Störst är skillnaderna inom offentlig sektor samt i privata tjänstenärningar och minst inom industrin.

Facklig organisationsgrad för arbetare efter födelse land och sektor 2006-2018 (1)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Privatanställda</i>													
Utlandsfödda	75	69	64	63	62	60	58	56	55	51	51	49	46
Födda i Sverige	74	70	68	67	66	65	65	64	63	62	62	61	61
Privatanställda totalt	74	70	67	66	65	64	63	62	61	59	59	58	57
<i>Offentliganställda</i>													
Utlandsfödda	85	84	80	79	80	77	77	73	72	71	68	64	61
Födda i Sverige	87	85	83	83	83	81	81	80	79	78	76	75	75
Offentliganställda totalt	87	85	83	82	83	80	80	79	77	77	74	72	71
<i>Arbetare totalt</i>													
Utlandsfödda	77	73	68	67	66	64	62	60	59	56	55	53	50
Födda i Sverige	77	74	71	71	70	68	69	67	66	65	65	64	64
Samtliga arbetare	77	74	71	70	69	67	67	66	64	63	62	61	60

Kommentar:

Utrikes och inrikes födda har ungefär samma organisationsgrad år 2006. År 2018 är skillnaderna däremot betydande

Facklig organisationsgrad för arbetare efter födelseland och sektor 2006-2018 (2)

	2006-2008	2016-2017	2017-2018	2006-2018	Därav 2008-2018
<i>Privatanställda</i>					
Utlandsfödda	-9	-2	-3	-29	-20
Födda i Sverige	-6	-1	0	-13	-7
Privatanställda totalt	-7	-1	-1	-17	-10
<i>Offentliganställda</i>					
Utlandsfödda	-5	-4	-3	-24	-19
Födda i Sverige	-4	-1	0	-12	-8
Offentliganställda totalt	-4	-2	-1	-16	-12
<i>Arbetare totalt</i>					
Utlandsfödda	-9	-2	-3	-27	-18
Födda i Sverige	-6	-1	0	-13	-7
Samtliga arbetare	-6	-1	-1	-17	-11
<u>Kommentar:</u> Kolumnen längst till höger visar förändringarna <u>efter</u> det stora medlemsraset åren 2007 och 2008.					

Andel utrikes födda arbetare 2006-2018

	2006	2008	2010	2013	2016	2017	2018	2016- 2018	2006- 2018
Andel utrikesfödda arbetare									
Privat sektor	16	17	18	21	23	25	27	+4	+11
- därav privata tjänste- närings exklusive handel	17	24	25	29,5	33	34,5	36	+3	+19
Offentlig sektor	16	18	19	20	26	29	32	+6	+16
Alla sektorer	16	18	18	21	24	26	28	+4	+12

Anm. AKU 16-64 år exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna.

Källa: Anders Kjellberg *Kollektivavtalens täckningsgrad samt organisationsgraden hos arbetsgivarförbund och fackförbund*. Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. Research Reports 2019:1, Department of Sociology, Lund University, Appendix 5.
[https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/kollektivavtalens-tackningsgrad-samt-organisationsgraden-hos-arbetsgivarfoerbund-och-fackfoerbund\(384bb031-c144-442b-a02b-44099819d605\).html](https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/kollektivavtalens-tackningsgrad-samt-organisationsgraden-hos-arbetsgivarfoerbund-och-fackfoerbund(384bb031-c144-442b-a02b-44099819d605).html)

Facklig organisationsgrad för tjänstemän efter födelseland och sektor 2006-2018

	2006	2007	2008	2010	2013	2016	2017	2018	2006 - 2018
<i>Privatanställda</i>									
Utlandsfödda	65	63	59	64	62	62	64	64	-1
Födda i Sverige	69	66	64	65	68	70	69	67	-2
Privatanställda totalt	69	65	63	65	67	69	68	67	-2
Offentliganställda									
Utlandsfödda	79	76	75	78	76	71	73	70	-9
Födda i Sverige	90	88	87	87	86	84	84	84	-6
Offentliganställda totalt	89	86	85	86	84	82	82	82	-7
<i>Tjänstemän totalt</i>									
Utlandsfödda	70	68	65	69	67	65	68	66	-4
Födda i Sverige	77	74	72	73	74	75	74	74	-3
Samtliga tjänstemän	77	73	72	73	73	74	73	73	-4
Kommentar:									
De offentliganställda tjänstemännen svarar för den i särklass största nedgången i facklig organisationsgrad hos tjänstemännen.									
Andel utrikes födda tjänstemän: 10 procent 2006, 16 procent 2018.									
<i>Anm.</i> AKU 16-64 år exklusive heltidsstuderande som arbetar vid sidan om studierna.									

Varför har framför bland arbetarna utrikes födda numera en klart lägre facklig organisationsgrad än inrikes födda?

- Många nyanlända utrikes födda hamnar i **arbetaryrken** och då framför allt i privata och offentliga **tjänstenärningar**, inom vilka deras andel av arbetarna under senare år ökat snabbt .
- Enligt Mats Wingborgs 2019 publicerade Arena Idé-rapport* är utrikesfödda över-representerade i **de mest osäkra jobben**.
- Det finns tendenser till en **etniskt segregerad arbetsmarknad** där utrikes födda relativt ofta finns hos arbetsgivare som själva har utrikes bakgrund och som äger mindre företag utsatta för intensiv konkurrens, vilka delvis hamnat utanför den svenska kollektivavtalsmodellen. Studier av arbetskraftsmigration från tredje land till restaurang- och städbranscherna i Stockholm 2012 samt av subventionerade jobb i handels- och restaurangbranscherna i Helsingborg 2016 tyder på detta (Frödin & Kjellberg 2018, Frödin & Kjellberg 2019) – se skriftförteckningen nedan.
- En stor del av de under senare år nyanlända kommer från **utomeuropeiska länder** och kan antas ha **begränsad kännedom** om den svenska arbetsmarknadsmodellen (a-kassor, fackföreningar, kollektivavtal, etc).

Mats Wingborg (2019) *Fler otrygga jobb och färre fackligt anslutna*. Arena Idé:
<https://arenaide.se/rapporter/fler-otrygga-jobb-och-farre-fackligt-anslutna/>

De 20 största fackförbunden i Sverige 31 december 2018

	Förbund	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	Unionen	551.500	44	P	TJ	V	TCO	FI, PTK
2	Kommunal	500.200	78	O/P	A	V	LO	
3	IF Metall	246.800	19	P	A	V	LO	FI
4	Läraryrket	167.300	84	O/P	TJ	Y/P	TCO	OFR, PTK, LS
5	Vision (f d SKTF)	138.500	72	O	TJ	V	TCO	OFR
6	Sveriges Ingenjörer	125.000	27	P/O	TJ	P	Saco	FI, PTK, Akad., Saco-
7	Handels	123.300	63	P	A/TJ	V	LO	
8	Ledarna	94.200	32	P/O	TJ	Y	Ober.	PTK, OFR
9	Vårdförbundet	92.100	90	O/P	TJ	Y/P	TCO	OFR, PTK
10	Byggnads	78.700	2	P	A	V	LO	6F
11	Seko	72.200	25	P/O	A/TJ	V	LO	6F
12	Jusek	67.100	59	O/P	TJ	P	Saco	PTK, Akad., Saco-S
13	Fackförbundet ST	66.100	62	O	TJ	V	TCO	OFR
14	Lärarnas Riksförbund	63.100	70	O/P	TJ	P	Saco	OFR, PTK, LS, Saco-
15	Akademikerförbundet SSR	55.800	82	O/P	TJ	P	Saco	OFR, PTK, Saco-S
16	Transport	49.800	17	P	A	V	LO	
17	GS-facket	38.800	18	P	A	V	LO	FI
18	Läkarförbundet	37.200	52	O/P	TJ	P	Saco	OFR, PTK, Saco-S
19	Naturvetarna	30.700	63	O/P	TJ	P	Saco	PTK, Saco-S
20	Civilekonomerna	28.800	56	P/O	TJ	P	Saco	PTK, Saco-S

Alla medlemstal avser aktiva medlemmar den 31 december 2018 (dvs. exklusive pensionärer och studerande men inklusive arbetslösa; exklusive ungdomsstuderande i LO-förbunden).

(1) Antal aktiva medlemmar

(2) Andel kvinnor i procent

(3) O = offentliganställda, P = privatanställda

(4) A = arbetare, TJ = tjänstemän

(5) V = vertikalt förbund (omfattar en mängd yrken), Y = yrkesfackförbund, P = professionellt eller ”semi-professionellt” förbund

(6) Anslutet till facklig centralorganisation

(7) medlem av

FI (Facken inom industrin)

PTK (samverkansorganisation för privattjänstemän)

OFR (Offentliganställdas Förhandlingsråd)

Akad (Akademikeralliansen)

Förhandlingkartellen Saco-S

Lärarnas samverkansråd (LS)

6F (LO-förbunden Byggnads, Elektrikerna, Fastighets, Målarna och Seko).

Förbundens könssammansättning avspeglar könssegregeringen på arbetsmarknaden.

Andel kvinnor (s 122-123):

- mycket hög (Kommunal, Läraryförbundet, Vårdförbundet)
- mycket låg (Byggnads, Transport, GS-facket som bl a organiserar träarbetare och snickare).

I vissa förbund minskar könssegregeringen (Sveriges Ingenjörer, Läraryförbundet), i andra ökar den (Akademikerförbundet SSR).

Största medlemsförändringarna

Största medlemsökningarna i absoluta tal 2006-2018						
	Unionen	Sveriges Ingenjörer	Akademikerförbundet SSR	Jusek	Läkarförbundet	Naturvetarna
2006	443 000	95 300*	37 100	55 100	29 000	23 200**
2018	551 500	125 000	55 800	67 100	37 200	30 700
2006-2018	+108 500 (+24%)	+29 700 (+31%)	+18 700 (+50%)	+ 12 000 (+22%)	+8 200 (+28%)	+7 500 (+32%)
Största medlemförlusterna i absoluta tal 2006-2018						
	IF Metall	Kommunal	GS-facket***	Seko	HRF	Handels
2006	337 700	563 700	89 300	102 600	54 500	146 200
2018	246 800	500 200	38 800	72 200	27 000	123 300
2006-2018	-90 900 (-27%)	-63 500 (-11%)	-50 500 (-57%)	-30 400 (-30%)	-27 500 (-50%)	- 22 900 (-27%)
<p>* 2006: Inklusive 9 300 medlemmar i Ingenjörsförbundet</p> <p>** 2006: Agrifack + Sveriges Naturvetareförbundet</p> <p>*** 2006: Grafiska Fackförbundet + Skogs- och Träfacket</p> <p>Anm. Saco-förbunden (och Unionen) inklusive egenföretagare. Samtliga fack inklusive arbetslösa men exklusive studerandemedlemmar och pensionärer.</p> <p>Källa: Anders Kjellberg <i>Den svenska modellen i fara?</i> Arena Idé 2019.</p> <p><u>Kommentar:</u> Förutom att organisationsgraden sjunkit mest bland arbetare påverkas den numerära utvecklingen av att antalet tjänstemän (och särskilt akademiker) i arbetskraften växer medan antalet arbetare minskar.</p>						

Framtidsscenario (1) för facklig organisationsgrad 2018-2023 och 2018-2028

	2018	Prognos 2023	Prognos 2028	Förändring 2018-2023	Förändring 2018-2028
Arbetare					
Privat sektor	57	53	48	-4	-9
Offentlig sektor	71	64	56	-7	-15
Arbetare totalt	60	56	51	-4	-9
Tjänstemän					
Privat sektor	67	63	58	-4	-9
Offentlig sektor	82	81	81	-1	-1
Tjänstemän totalt	72,5	69,3	66	-3,2	-6,5
Löntagare totalt	68	65	62	-3	-6
<p>Anm. Baserat på genomsnittlig förändring per år mellan 2016 och 2018 (med en decimal). Observera att före 2016 sjönk andelen fackligt anslutna tjänstemän mest i offentlig sektor.</p>					

Framtidsscenario (2) för facklig organisationsgrad 2018-2023 och 2018-2028

	2018	Prognos 2023	Prognos 2028	Förändring 2018-2023	Förändring 2018-2028
Arbetare					
Privat sektor	57	54	51	-3	-6
Offentlig sektor	71	61	52	-10	-19
Arbetare totalt	60	56	52	-4	-8
Tjänstemän					
Privat sektor	67	65	63	-2	-4
Offentlig sektor	82	79	77	-3	-5
Tjänstemän totalt	72,5	70,3	68,2	-2,2	-4,3
Löntagare totalt	68	65,5	63	-2,5	-5
<i>Anm. Baserat på genomsnittlig förändring per år mellan 2015 och 2018 (med en decimal), dvs en treårsperiod.</i>					

Vad innebär utvecklingen för framtidens arbetsmarknad? (1)

- **Minskad facklig organisationsgrad** – framför allt bland arbetare – kan på sikt innebära ett hot mot den svenska parts- och kollektivavtalsmodellen.
- Redan nu finns några ”**vita fläckar**” på den svenska kollektivavtalskartan, bland annat i delar av transportsektorn – se min rapport *Den svenska modellen i fara?* (Arena Idé) sid 59-65: <https://arenaide.se/rapporter/den-svenska-modellen-fara/> (obs! den fackliga organisationsgraden för 2018 är ännu inte korrigerad)
- Fortfarande är dock **kollektivavtalens täckningsgrad mycket hög i Sverige** (88-89 procent 2017; i privat sektor ca 82-83 procent)
- **Arbetsgivarna** har en **mycket hög organisationsgrad** och klart högre än den fackliga organisationsgraden. Av alla anställda i privat sektor 2017 arbetade ca 80-82 procent i företag anslutna till en arbetsgivorganisation. En del medlemsföretag i Svensk Handel och Almega saknar dock kollektivavtal. Å andra sidan tillkommer hängavtal mellan facken och oorganiserade arbetsgivare (framför allt hos LO-förbunden).
- Sverige tillhör fortfarande länderna med **högst facklig organisationsgrad i världen**. Nästan sju av tio anställda är fackmedlemmar.

Vad innebär utvecklingen för framtidens arbetsmarknad? (2)

- Om organisationsgraden hos fack och arbetsgivare samt kollektivavtalens täckningsgrad sjunker kraftigt kan **statens roll** på arbetsmarknaden komma att växa, framför allt i form av **lagfästa minimilöner** och **allmängiltigförklaring** av kollektivavtal. Det skulle utgöra ett brott med den svenska arbetsmarknadsmodellen där det är parterna som genom kollektivavtal reglerar löner mm, det vill säga **partsreglering** i kontrast till **statsreglering**.
- I **Tyskland** infördes lag om minimilön 2015 sedan många arbetsgivare hoppat av sina organisationer, den fackliga anslutningen minskat (17 procent 2018) och kollektivavtalens täckningsgrad krympt. De tyska facken svängde om från att motsätta sig statligt bestämd minimilön till att driva frågan.
- Ett extremt exempel på statsreglering är **Frankrike**. Den statligt bestämda minimilönen har stor betydelse för löneutvecklingen i hela ekonomin. Den spelar delvis samma roll för löneökningarna som centrala avtal gör i andra länder. För det andra omfattar kollektivavtalen genom allmängiltigförklaring 98 procent av alla anställda. Enligt en beräkning är 11 procent av de anställda med i facket (9 procent i privat sektor). En statlig fond finansierar 60 procent av den fackliga verksamheten. I stort sett saknas fackliga konfliktfonder. Varsel behöver inte läggas före strejk.

Vad innebär utvecklingen för framtidens arbetsmarknad? (3)

- För Sveriges del skulle en ökad statsreglering sannolikt gälla branscher där organisationsgrader och kollektivavtalstäckning inte skulle bli tillräckligt höga för att villkoren skulle regleras av parterna själva.
- Närmast till hands ligger att jämföra med hur det är i vissa branscher i **Norge**. Den fackliga organisationsgraden i Norge är 49 procent. I privat sektor är den 38 procent (i privata tjänstenäringsar 34 procent) medan arbetsgivarnas organisationsgrad är 70 procent (2017). Särskilt låg är andelen fackligt anslutna i detaljhandeln (24 procent) och i hotell- och restaurangbranschen (16 procent).
- I Norge har följande branscher allmängiltigförklaring av kollektivavtal (lag 1994, började tillämpas först 2004 då EU utvidgades):
 - Varvs- och byggbranscherna (minimilöner, av betydelse huvudsakligen för utländska arbetstagare)
 - Jordbruket och trädgårdsnäringen, fiskeindustrin
 - Städbranschen
 - Hotell- och restaurangbranschen
 - Elinstallationsbranschen
 - Delar av transportsektorn ("turbil og godstransport på vei")

Vad innebär utvecklingen för framtidens arbetsmarknad? (4)

Källor till Frankrike och Norge:

- Catherine Vincent (2019) "France: the rush towards prioritising the enterprise level". I Torsten Müller & Kurt Vandaele & Jeremy Waddington (red.) *Collective bargaining in Europe: towards an endgame*. European Trade Union Institute (ETUI) Bryssel 2019. Chapter 11, Vol. I (sid 217-237) <https://www.etui.org/Publications2/Books/Collective-bargaining-in-Europe-towards-an-endgame.-Volume-I-II-III-and-IV>
- Intervju med Catherine Vincent (IRES, Institut de Recherches Économiques et Sociales) 22/1 2020 i Paris
- Kristine Nergaard (2018) *Organisasjonsgrader, tariffavtaledekning og arbeidskonflikter 2016/2017*. Fafo-notat 2018-20. Oslo: Fafo, <https://www.fafo.no/images/pub/2018/10285.pdf>
- EU och arbetsrätt 1 2005: Norsk allmängiltigförklaring gäller endast avtalens minimilöner: <http://arbetsratt.juridicum.su.se/euarb/05-1/06.asp>
- Kerstin Ahlberg "Sveriges transportbransch ser på allmängiltiga kollektivavtal", *Arbetsliv i Norden*, december 2013: <http://www.arbetslivinorden.org/nyheter/nyheter-2013/article.2013-12-09.6323225578>

Anders Kjellberg skrifter (i urval)

- ”Sweden: collective bargaining under the industry norm”. I Torsten Müller & Kurt Vandaele & Jeremy Waddington (red.) *Collective bargaining in Europe: towards an endgame*. European Trade Union Institute (ETUI) Bryssel 2019. Volym III (sid 583-604 + Appendix). Läs bokkapitlet här: <https://portal.research.lu.se/portal/sv/publications/sweden-collective-bargaining-under-the-industry->
- *Kollektivavtalens täckningsgrad samt organisationsgraden hos arbetsgivarförbund och fackförbund*. Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. Research Reports 2019:1, Department of Sociology, Lund University. (**Organisationsgraden 2018 korrigerad**). Läs här: [https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/kollektivavtalens-tackningsgrad-samt-organisationsgraden-hos-arbetsgivarfoerbund-och-fackfoerbund\(384bb031-c144-442b-a02b-44099819d605\).html_norm\(11510a6d-057c-4a81-b69b-a82670685caa\).html](https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/kollektivavtalens-tackningsgrad-samt-organisationsgraden-hos-arbetsgivarfoerbund-och-fackfoerbund(384bb031-c144-442b-a02b-44099819d605).html_norm(11510a6d-057c-4a81-b69b-a82670685caa).html)
- *Den svenska modellen i fara? Fack, arbetsgivare och kollektivavtal på en föränderlig arbetsmarknad – Statistik och analyser: facklig medlemsutveckling, organisationsgrad och kollektivavtalstäckning 2000-2023*. Stockholm: Arena Idé 2019. (OBS **organisationsgraden 2018 ännu ej korrigerad!**). Läs rapporten här: [https://portal.research.lu.se/portal/sv/publications/den-svenska-modellen-i-fara-fack-arbetsgivare-och-kollektivavtal-paa-en-foeranderlig-arbetsmarknad\(5fc82ca8-cdca-474b-aad5-52b26f587e48\).html](https://portal.research.lu.se/portal/sv/publications/den-svenska-modellen-i-fara-fack-arbetsgivare-och-kollektivavtal-paa-en-foeranderlig-arbetsmarknad(5fc82ca8-cdca-474b-aad5-52b26f587e48).html)
- ”Self-regulation versus State Regulation in Swedish Industrial Relations” i Mia Rönnmar och Jenny Julén Votinius (red.) *Festskrift till Ann Numhauser-Henning*. Lund: Juristförlaget i Lund 2017, sid. 357-383. http://portal.research.lu.se/portal/files/23904978/Kjellberg_FSNumhauserHenning_Self_Regulation_State_Regulation.pdf

Forts. skrifter

- Olle Frödin & Anders Kjellberg ”Arbetskraftsmigration från tredje land i låglöneyrken” *Arbetsmarknad & Arbetsliv* nr 1 2017 (sid. 84-102):
http://portal.research.lu.se/portal/files/22883855/Fr_din_Kjellberg_Arbetskraftsmigration_i_l_gl_neyrken.pdf
- Olle Frödin & Anders Kjellberg (2018) “Labor Migration from Third Countries to Swedish Low-wage Jobs”, *Nordic Journal of Working Life Studies*, vol. 8 nr 1 (March 2018), s. 65-85.
http://portal.research.lu.se/portal/files/40268826/Labor_Migration_from_Third_Countries_to_Swedish_Low_wage_Jobs_Fr_din_Kjellberg.pdf
- Olle Frödin, Olle & Anders Kjellberg (2019) *Anställningsbidragens roll i handeln. En jämförelse med branscherna hotell- och restaurang, städ och bemanning*. Stockholm: Handelsrådet. Forskningsrapport 2019:6 (60 sidor): [https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/anstallningsbidragens-roll-i-handeln\(2c9d9e1e-eb56-42d9-bf3f-9e636ad36565\).html](https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/anstallningsbidragens-roll-i-handeln(2c9d9e1e-eb56-42d9-bf3f-9e636ad36565).html)
- "The Decline in Swedish Union Density since 2007", *Nordic Journal of Working Life Studies* Vol. 1. Nr 1 (August 2011), sid. 67-93: <http://lup.lub.lu.se/record/1964092/file/2064087.pdf>
- "A New World of Work Challenging Swedish Unions" (tillsammans med Anders Bruhn och Åke Sandberg) i Åke Sandberg (ed.) (2013) *Nordic Lights. Work, Management and Welfare in Scandinavia*, Stockholm: SNS (sid. 126-186).
http://portal.research.lu.se/portal/files/19441202/Nordic_lights_kapitel_4_Bruhn_Kjellberg_Sandberg_Correct.pdf
- "Ett nytt fackligt landskap bland tjänstemännen: Unionen och Sveriges Ingenjörer", *TAM-Revy* nr 1 2008, sid 4-21. <http://portal.research.lu.se/portal/files/2663849/1144984.pdf>

Forts. skrifter

- *Växande avgiftsskillnader i a-kassan – och utvecklingen därefter*. Lund University: Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. Research Reports 2014:1 (ny upplaga; uppdaterad 2016). Läs här: [https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/vaxande-avgiftsskillnader-i-akassan--och-utvecklingen-darefter\(3214d57a-561e-4932-825d-dfdae721d97f\).html](https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/vaxande-avgiftsskillnader-i-akassan--och-utvecklingen-darefter(3214d57a-561e-4932-825d-dfdae721d97f).html)
- *Vilka "hoppade av" a-kassan eller avstod från att gå med? En studie av a-kassornas medlemsras*. Lund University: Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. Research Reports 2014:2 (ny upplaga; uppdaterad 2016). Läs här: [https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/vilka-hoppade-av-akassan-eller-avstod-fraan-att-gaa-med-en-studie-av-akassornas-medlemsras\(daa3870f-e88e-4c26-affb-40e17d8677f3\).html](https://portal.research.lu.se/portal/en/publications/vilka-hoppade-av-akassan-eller-avstod-fraan-att-gaa-med-en-studie-av-akassornas-medlemsras(daa3870f-e88e-4c26-affb-40e17d8677f3).html)
- "A-kassan: från medlemsras till socialbidragsnivå". Dagens Arbete (DA Debatt) 24/6 2014. Läs här: <http://portal.research.lu.se/portal/files/5179752/4499907.pdf>
- Anders Kjellberg & Christian Lyhne Ibsen (2016) "Attacks on union organizing: Reversible and irreversible changes to the Ghent-systems in Sweden and Denmark" i Trine Pernille Larsen & Anna Ilsøe (red.) *Den danske model set udefra - komparative perspektiver på dansk arbejdsmarkedsregulering*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag. Läs bokkapitlet här: http://portal.research.lu.se/portal/files/21682547/Kjellberg_og_Ibsen_2016_ur_Due_og_Madsen.pdf

/forts/

Forts. skrifter

- *The Membership Development of Swedish Trade Unions and Union Confederations Since the End of the Nineteenth Century* (De svenska fackförbundens och centralorganisationernas medlemsutveckling sedan slutet av 1800-talet). Lund University: Studies in Social Policy, Industrial Relations, Working Life and Mobility. Research Reports 2017:2 (uppdaterad 2020). Ladda ned härifrån:
[http://portal.research.lu.se/portal/en/publications/the-membership-development-of-swedish-trade-unions-and-union-confederations-since-the-end-of-the-nineteenth-century\(f155826a-fa3c-41c7-9e34-19c7fc94a8dc\).html](http://portal.research.lu.se/portal/en/publications/the-membership-development-of-swedish-trade-unions-and-union-confederations-since-the-end-of-the-nineteenth-century(f155826a-fa3c-41c7-9e34-19c7fc94a8dc).html)
- ”Partsrelationer och makt” i Margaretha Holmqvist (red.)(2016) *Makt och inflytande i arbetslivet*. Stockholm: Premiss förlag, sid 60-86. Läs bokkapitlet här:
https://lucris.lub.lu.se/ws/files/7562612/Anders_Kjellberg_Partsrelationer_och_makt_Premiss_2016.pdf
- *Fackliga organisationer och medlemmar i dagens Sverige*, Arkiv förlag: Lund 2017: ny elektronisk utgåva av boken med samma namn (första upplagan 1997, andra reviderade och utvidgade upplagan 2001). ISBN 978 91 7924 133 9. Ladda ned boken här:
http://portal.research.lu.se/portal/files/34614668/Fackliga_organisationer_och_medlemmar_i_Sverige2017.pdf

Kontaktinformation

Anders Kjellberg, professor
Sociologiska institutionen
Box 114
221 00 Lund

Tel: 046-222 88 47

E-post: anders.kjellberg@soc.lu.se

Hemsida: <http://www.soc.lu.se/anders-kjellberg>

LUND UNIVERSITY
Faculty of Social Sciences